

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІНФОРМАТИКИ ТА ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ
КАФЕДРА ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ

Лабораторна робота №1а
з дисципліни «Методи оптимізації планування експерименту»
на тему: «Реалізація задачі розкладання числа на прості множники»

Виконав:
студент групи ІО-91
Тарасенко Андрій

Перевірив:
Регіда П. Г.

Київ 2021

Мета: Ознайомитись з основними принципами розкладання числа на прості множники з використанням різних алгоритмів факторизації.

Основні теоретичні відомості

Факторизації лежить в основі стійкості деяких криптоалгоритмів, еліптичних кривих, алгебраїчній теорії чисел та кванових обчислень, саме тому дана задача дуже гостро досліджується, й шукаються шляхи її оптимізації.

На вхід задачі подається число $n \in \mathbb{N}$, яке необхідно факторизувати. Перед виконанням алгоритму слід переконатись в тому, що число не просте. Далі алгоритм шукає перший простий дільник, після чого можна запустити алгоритм заново, для повторної факторизації.

В залежності від складності алгоритми факторизації можна розбити на дві групи:

- Експоненціальні алгоритми (складність залежить експоненційно від довжини вхідного параметру);
- Субекспоненціальні алгоритми.

Існування алгоритму з поліноміальною складністю – одна з найважливіших проблем в сучасній теорії чисел. Проте, факторизація з даною складністю можлива на квантовому комп'ютері за допомогою алгоритма Шора.

Розглянемо принципи роботи найпростіших алгоритмів факторизації.

Метод перебору можливих дільників.

Один з найпростіших і найочевидніших алгоритмів заключається в тому, щоб послідовно ділити задане число n на натуральні числа від 1 до $\sqrt{n}$. Формально, достатньо ділити лише на прості числа в цьому інтервалі, але для цього необхідно знати їх множину. На практиці складається таблиця простих чисел і

на вхід подаються невеликі числа (до 2^{16}), оскільки даний алгоритм має низьку швидкість роботи.

Приклад алгоритму:

1. Початкова установка: $t = 0, k = 0, n = N$ (t, k, n такі, що $n = N / p_1 \dots p_n$ і n не мають простих множників, менших за d_k).
2. Якщо $n = 1$, закінчуємо алгоритм.
3. Присвоюємо $q = \lfloor n / d_k \rfloor, r = n \bmod d_k$.
4. Якщо $r \neq 0$, переходимо на крок 6.
5. Присвоюємо $t++$, $p_t = d_k, n = q$ і повертаємось на крок 2.
6. Якщо $q > d_k \rightarrow k++$ і повертаємось на крок 3.
7. Присвоїти $t++$, $p_t = n$ і закінчити виконання алгоритму.

Модифікований метод факторизації Ферма.

Ідея алгоритму заключається в пошуку таких чисел A і B , щоб факторизоване число n мало вигляд: $n = A^2 - B^2$. Даний метод гарний тим, що реалізується без використання операцій ділення, а лише з операціями додавання й віднімання.

Приклад алгоритму:

1. Початкова установка: $x = 2\lfloor\sqrt{n}\rfloor + 1, y = 1, r = \lfloor\sqrt{n}\rfloor^2 - n$.
2. Якщо $r = 0$, то алгоритм закінчено: $n = \frac{x-y}{2} * \frac{x+y-2}{2}$
3. Присвоюємо $r = r + x, x = x + 2$.
4. Присвоюємо $r = r - y, y = y + 2$.
5. Якщо $r > 0$, повертаємось до кроку 4, інакше повертаємось до кроку 2.

Метод факторизації Ферма.

Ідея алгоритму заключається в пошуку таких чисел A і B , щоб факторизоване число n мало вигляд: $n = A^2 - B^2$. Даний метод гарний тим, що реалізується без використання операцій ділення, а лише з операціями додавання й віднімання.

Приклад алгоритму:

Початкова установка: $x = \lceil \sqrt{n} \rceil$ – найменше число, при якому різниця $x^2 - n$ невід’ємна.
Для кожного значення $k \in \mathbb{N}$, починаючи з $k = 1$, обчислюємо $(\lceil \sqrt{n} \rceil + k)^2 - n$ і перевіряємо чи не є це число точним квадратом.

- Якщо не є, то $k++$ і переходимо на наступну ітерацію.
- Якщо є точним квадратом, тобто $x^2 - n = (\lceil \sqrt{n} \rceil + k)^2 - n = y^2$, то ми отримуємо розкладання: $n = x^2 - y^2 = (x + y)(x - y) = A * B$, в яких
$$x = \lceil \sqrt{n} \rceil + k$$

Якщо воно є тривіальним і єдиним, то n - просте

Завдання на лабораторну роботу

Розробити програму для факторизації заданого числа методом Ферма.
Реалізувати користувацький інтерфейс з можливістю вводу даних.

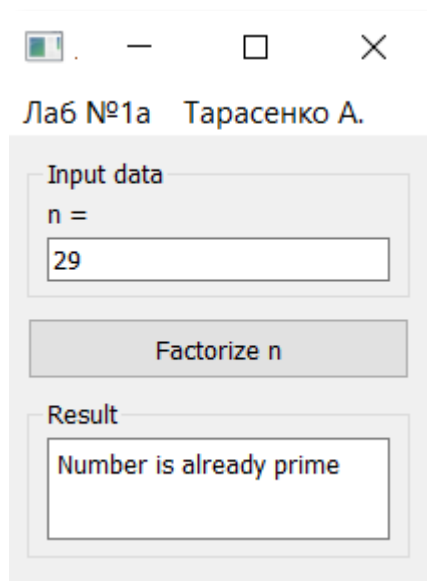
Лістинг програми

```
def isqrt(n):
    x = n
    y = (x + n // x) // 2
    while y < x:
        x = y
        y = (x + n // x) // 2
    return x

def fermat(n):
    a = isqrt(n)
    b2 = a*a - n
    b = isqrt(b2)
    count = 0
    while b*b != b2:
        a = a + 1
        b2 = a*a - n
        b = isqrt(b2)
        count += 1
    p=a+b
    q=a-b
    assert n == p * q
    return [p, q]
```

```
def cycle_fermat(n):  
    result = fermat(n)  
    if 1 in result:  
        result.remove(1)  
        return result  
    else:  
        new_result = []  
        for i in result:  
            res = cycle_fermat(i)  
            for i in res:  
                new_result.append(i)  
        return new_result
```

Результат виконання роботи

Лаб №1а Тарасенко А.

Input data

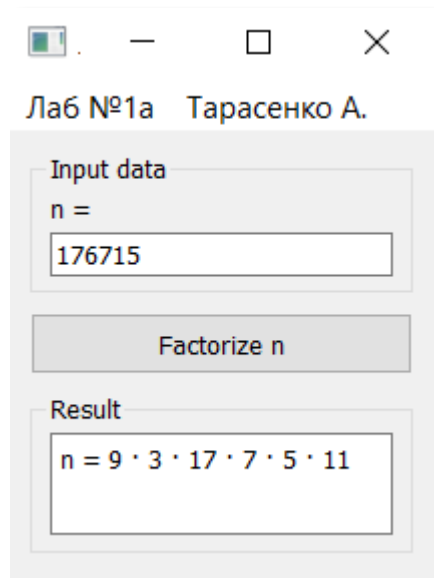
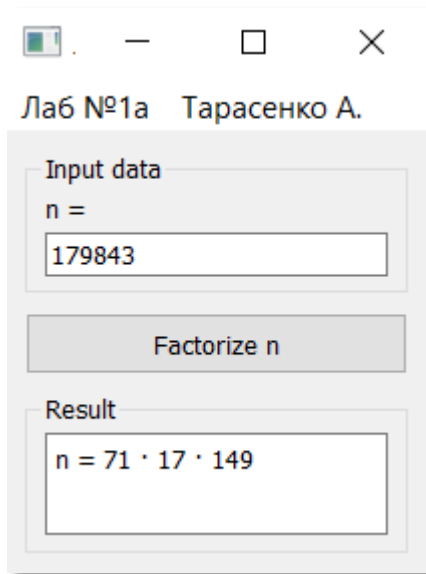
n =

29

Factorize n

Result

Number is already prime

Висновки:

В ході виконання лабораторної роботи було ознайомлено з основними принципами розкладання числа на прості множники з використанням різних алгоритмів факторизації. Також було розроблено програму, яка реалізує розкладання числа на прості множники методом Ферма.